

DÍLO DUCHA SVATÉHO

J 15,26-16,15

Církev bez Ježíše?

Po tři roky byli Ježíšovi učedníci shromážděni kolem svého Mistra. Během té doby mohli poslouchat jeho slova, být svědky jeho mocných činů, a především ho mohli poznávat jako někoho, kdo je víc než obyčejný člověk. Poznali v něm Syna Božího, Mesiáše, Božího krále, svého Pána. Byli s ním rádi. Vzpomeňte např. na tu událost, kdy Petr, Jakub a Jan byli se svým Mistrem na hoře, na níž jim zjevil něco ze své božské slávy. Petr při tom navrhoval postavit stany, tak dobře mu u toho bylo. Velkým traumatem pro všechny učedníky bylo, když byl Ježíš zrazen Jidášem a zatčen. Bolestná byla sama tato událost a navíc je jisté trápilo, že ze strachu neobstáli, utekli a nechali jej samotného. Pak byl Ježíš odsouzen veleradou a vydán k potupné a drastické smrti na kříži. Toto trauma hluboce zasáhlo všechny apoštoly. Muselo je to drásat, ta ztráta, ta nejistota – co teď s námi bude?

Ale náš text z Janova evangelia nás vrací do chvíle, která proběhla o něco dříve, než byl Ježíš odsouzen a popraven. Slova, která jsme četli, vyřkl Ježíš v tzv. „horní místnosti“, u příležitosti poslední večeře se svými učedníky. Byl to dlouhý rozhovor, během něhož Ježíš vysvětloval mnoho věcí. Čteme o tom v kap. 13 – 17. Celkem pět kapitol evangelista Jan věnuje Ježíšově řeči na rozloučenou. Byla to řeč vážná, neboť Ježíš připravoval učedníky na svůj odchod z tohoto světa, ale i nadějná, neboť jim sliboval, že odchází připravit místa, aby byli jednou i oni tam, kde je Ježíš, tedy v Božím království. Jedno ale mělo být jisté. Ježíš je na odchodu z tohoto světa. Bude ukřižován, pak vstane z mrtvých Boží mocí, ale po svém vzkříšení zůstane na zemi už jen 40 dní. Pak odejde k Bohu Otci do nebe. Ježíš je na odchodu. Zanechává tu učedníky samotné, aby pokračovali v jeho díle, aby o něm vydávali svědectví. To pro ně jistě znamenalo velkou nejistotu a obavy. Mohli si říct: 'My jsme šli za ním, za Ježíšem, byli jsme svědky všeho, co konal. On sloužil a my jsme se dívali. Případně jsme mu pomáhali. Občas nás poslal sloužit samotné, ale pak jsme se k němu zase vždycky vraceli a následovali ho. A teď nám říká, že nás opustí, že odejde. Co si počneme sami?' Tak nevíme, co si ti apoštolové mysleli, ale nedivili bychom se, kdyby uvažovali nějak takto.

Že to pro ně nebylo lehké a že je slova o Ježíšově odchodu zarmucovala, naznačuje sám Ježíš, když říká: „Nyní však odcházím k tomu, který mě poslal, a nikdo z vás se mě nezeptá: Kam jdeš? Ale že jsem s vámi tak mluvil, zármutek naplnil vaše srdce“ (16,5-6). Je to pochopitelné. Nastane-li v životě situace, že se musíme s někým, koho milujeme natrvalo loučit, protože umírá nebo se stěhuje do Austrálie, je to velká rána. Chceme být se svými blízkými. Loučení na trvalo velmi bolí. Tak se asi cítí Ježíšovi učedníci. Možná ještě plně nechápou, co se bude dít. Šimon Petr se ptal: „Pane, kam odcházíš?“ (13,36). Nevěděl to. Pak se mezi sebou někteří učedníci ptali: „Co znamenají slova ... odcházím k Otci?“ (16,17). Nerozuměli tomu, ale jedno vycítili; že se chystá něco zásadního, že dochází k nějakému zlomu, a že to pro ně nebude zrovna lehké. Ježíš někam odejde a my tu zůstaneme sami.

Nezůstanou sami

Ježíš vycítil, že učedníky jeho slova zarmucují a znejistují. Proto je opakovaně povzbuzuje, že jeho odchod neznamená konec jejich nadějí. Učedníci si to bez fyzické přítomnosti Ježíšovy neuměli představit. A přece se na to měli připravit a počítat s tím. Pomocí jim v tom ovšem má, že sami nezůstanou. Ano. Ježíš odchází k Otci. Už ho nebudou vidět tak jako doposud, ale to není konec. Ježíš jim výslovně slíbil, že se **vrátí**: „A odejdu-li, abych vám připravil místo, **opět přijdu** a vezmu vás k sobě, abyste i vy byli, kde jsem já“ (14,3). Ježíš se jednoho dne vrátí na tuto zemi pro svou církev. To je zaslíbení do budoucnosti, o které nevíme, kdy přijde. Vyhlížíme ji i my, očekáváme ji.

Ale teď je tu ten mezičas. Ježíš odešel k Otci, je tomu už dva tisíce let, a slíbil, že se na konci věků vrátí. Co ale dnes? Ježíš má pro své učedníky zvláštní slovo. Vidí, že slova o jeho odchodu vzbuzují v jejich srdcích zármutek, a na ten jejich zármutek odpovídá: „*Prospěje vám, abych odešel*“ (16,7). Prospěje vám to. V jakém smyslu? Proto, aby se naučili samostatnosti? Aby nespolehali na to, že všechno zařídí Ježíš a sami přijali zodpovědnost? To v tom jistě také mohlo být. Učedníci skutečně měli po Ježíšově odchodu sloužit tak, jako sloužil on. On sám jim řekl „*jako mne poslal Otec, tak já posílám vás*“. V tomto smyslu skutečně učedníkům prospělo, že Ježíš odchází. Pomůže jim to dospět, převzít otěže služby lidem, převzít vlastní zodpovědnost. Tak jako mladí lidé, když jim jednou ti starší řeknou: „Jenom vám to prospěje, když se osamostatníte a přijmete zodpovědnost.“

Ale Ježíš myslel ještě na něco jiného. Neřekl: „Tak, milí moji učedníci, od teďka je to všechno na vás. Já odcházím, řekl jsem, co máte dělat, ukázal jsem vám jak to máte dělat, tak hop do vody a plavte.“

Ano, učedníci mají vyjít do světa, hlásat evangelium a sloužit lidem, ale rozhodně ne sami. Ježíš tu už fyzicky nebude, ale to neznamená, že by je vůbec opustil. Jeho slova pokračují: „*Prospěje vám, abych odešel. Když neodejdu, Přímlovce k vám nepřijde. Odejdu-li, pošlu ho k vám*“ (16,7).

Slyšíme tu něco o jakémsi **PŘÍMLUVCI**. A z dalšího textu je zřejmé, že tím Přímlovcem je míněn Duch svatý, Duch Boží. Ježíš odchází, ale sešle svým učedníkům svého Ducha, který bude v jejich srdcích, povede je a bude je posilovat. Ne nadarmo tu je Duch svatý nazýván Přímlovcem. To původní slovo zní „Paraklétos“ - a

znamená Přímluvce, Obhájce, Pomocník, Duch svatý se má tedy stát někým, kdo učedníky posiluje, povzbuzuje, potěšuje, kdo se jich ujímá a kdo se jich zastává.

Duch zjevuje církvi

Proč ale Ježíš říká, že učedníkům prospěje, pokud on odejde a přijde Duch svatý – Přímluvce. Můžeme tu myslet na to, že Ježíš byl limitován lidským tělem. Nemohl být prostě všude a u všech, kdo jej potřebovali. Pokud však sešle svého Ducha, pak ten už nebude limitován fyzickým tělem a může působit kdekoliv na světě. Bible nás vyučuje, že každý křesťan, který věří v Pána Ježíše, má také Ducha svatého. Apoštol Pavel vysvětluje, že kdo nemá Ducha Kristova, ten není jeho. Věříme tomu tak, že Duch svatý působí na lidská srdce a vede je k pokání a k víře v Krista. Tak z lidí činí křesťany a zůstává s nimi jako jejich Zastávce, Přímluvce. Posiluje ve víře, učí chápat Ježíšovo slovo. Ježíš sám řekl svým učedníkům: „*Ještě mnoho jiného bych vám měl povědět, ale nyní byste to neunesli. Jakmile však přijde on, Duch pravdy, uvede vás do veškeré pravdy, neboť nebude mluvit sám ze sebe, ale bude mluvit, co uslyší. A oznámí vám, co má přijít. On mě oslaví, neboť vám bude zvěstovat, co přijme ode mne. Všecko, co má Otec, jest mé. Proto jsem řekl, že vám bude zvěstovat, co přijme ode mne*“ (16,12-15).

Zde Ježíš zvýrazňuje vyučující roli Ducha svatého. Jen díky jemu pronikáme do hloubky Ježíšových slov. Pán Ježíš své učedníky vyučoval, ale cítil, že mnohé z toho ještě nemohli pochopit, vstřebat. Ale až k nim přijde Duch svatý, sejme jim jakoby clonu z očí, a oni pochopí Ježíšovo učení a skutky ještě v plnějším míře. Duch svatý jednak *připomene* učedníkům, co Ježíš říkal, kdyby to náhodou zapomněli, jak čteme ve 14,26. A nejenom, že jim vybaví Ježíšova slova, ale dá jim je *pochopit* v jejich hloubce a plnosti: „*uvede vás do veškeré pravdy*“.

Učedníci tedy nezůstanou sami. Ježíš odejde, ale bude s nimi přece nadále spojen – teď už neomezován limity těla – bude s nimi prostřednictvím svého slova a svého Ducha. Tak může naplnit svůj slib, který učedníkům dal, když řekl: „*A hle, já jsem s vámi po všechny dny až do skonání tohoto věku*“ (Mt 28,20). To je možné jen prostřednictvím všudypřítomného a všepromikajícího Ducha svatého. Díky němu je Ježíš stále s námi, byť ne osobně. Duch svatý je tak naším spojením s nebem, s Kristem.

Duch zjevuje světu

Ale slibovaný Duch svatý nemá působit jen v církvi, mezi křesťany – že je posiluje, povzbuzuje, vyučuje Boží pravdě – ale Duch Boží má působit i vůči světu. A jak? „*On přijde a ukáže světu, v čem je hřích, spravedlnost a soud: Hřích v tom, že ve mne nevěří; spravedlnost v tom, že odcházím k Otci a již mne nespátříte; soud v tom, že vládce tohoto světa je již odsouzen*“ (16,8-11). Tři věci má na srdci Duch svatý a ty chce světu zjevit, sdělit. V čem spočívá hřích, spravedlnost a soud.

Hřích v tom, že svět nevěří v Ježíše. Možná se trochu podivíme. Možná bychom hřích definovali trochu jinak, mluvili bychom třeba o nemorálnosti, o zlobě, o zkaženosti a podobně. Jistě, tak se dá hřích také popsat, ale Duch svatý má ukazovat, co je kořenem všeho zla na zemi. A tím kořenem je, že lidé nevěří v Boha. Nevěří v Krista. Pak tu platí heslo: Pokud je Bůh mrtev, pak je vše dovoleno. A podle toho to také často vypadá. Duch svatý ukazuje lidem, co je hlavním problémem, že tím hlavním nejsou jednotlivé zlé skutky, ale srdce, které se vzepřelo Bohu. Tam je kořen.

Duch svatý ukazuje v čem je hřích. Dále pak v čem je spravedlnost. Zase se to vztahuje na Krista. Spravedlnost je v tom, že Ježíš odchází k Otci a již ho nespátří. Tím se chce říci, že Ježíš sice zemřel na kříži jako nejhorší zločinec, ale Bůh jej vnímá jinak. Kristus byl ukřižován proto, že nesla na kříž naše hříchy, aby na něm byly odsouzeny a vymazány. Tím, že pak byl Kristus vzkříšen z mrtvých a vystoupil k Otci, bylo jasné dáno najevo, že je v Božích očích spravedlivým. Na zemi zemřel smrtí nejtěžších zločinců, ale u Boha je spravedlivým. To chce Duch svatý zjevit světu, světu který Ježíše odsoudil jako zločince.

A konečně má Duch svatý zjevit v čem je soud. „*Soud (je) v tom, že vládce tohoto světa je již odsouzen*“ (v. 11). Vlákem tohoto světa je míněn satan, ďábel, otec všeho zla. Ale ačkoliv se zdá, že zlé síly vládnu světem, jejich osud je zpečetěn. Zlo, i jeho strůjce, stihne Boží soud. Zlo nezvítězí. I o tom chce Duch svatý ujistit. Neobstojí zlo ani ti, kdo na něj vsadili.

Tak nelehké věci má Duch svatý lidem zjevit: v čem je hřích, spravedlnost a soud. Zvláště o tom hříchu a soudu se nelehko mluví a ještě hůře se o tom poslouchá. Ale přece je tato služba Ducha svatého, odhalující hřích, spravedlnost a soud velmi blahoslavená. Vždyť kdo by činil pokání, pokud by nebyl obviněn z hříchu? Kdo by se zřekl zla, kdyby nepoznal, že zlo nemá budoucnost? Kdo by uvěřil v Krista, kdyby mu nebylo zjeveno, že je spravedlivý Boží? A tak Duch svatý nezjevuje vždy příjemné věci, ale vždy věci potřebné, které nás mají vytrhnout ze zajetí hříchu a přivést nás ke Kristu.

Závěr

Přijměme tedy i my povzbuzení z dnešního slova Ježíšova. Odešel k Otci, ale nenechal ani nás samotné. I nám sesílá svého Ducha, aby se stal naším Přímluvce, Posilovatelem, Obhájcem. A posílán je i světu, aby mu otevíral oči, usvědčoval z hříchu a vedl svět ke Kristu. Toho máme být i my účastníky. Posílení a povzbuzení v srdci Kristovým Duchem, zveme lidi ke Kristu, který odpouští hříchy a vysvobozuje se spoutanosti zlem. AMEN